

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Meditationum evangelicarum pars secunda, hoc est:
Solida, ad discendam & exercendam, ex evangeliis tam
dominicalibus quam festivalibus Christi & sui-ipsius
notitiam, informatio**

Creide, Hartmann

Francofurti ad Moenum, 1682

Exegesis

[urn:nbn:de:bsz:31-126164](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-126164)

Jonas erat Deo inobediens, fugiebatque per mare, sed facta est tempesta magna in mari, & navis periclitabatur conteri. Jon. 1. v. 4. Idem accidit Christo Servatori: etsi enim respectu sui erat sanctus & justus servus Dei, Esa. 53. v. 11. in omnibus voluntatem patris sui cœlestis implens, Joh. c. 5. v. 30. Nostrum tamen loco, judicium Dei subiens, promiserat exsolvere, quod non rapuerat, Pl. 69. v. 5. Ideoque insurrexerunt in eum fluctus iræ divinæ, ut ipsemet conqueritur: Abyssus abyssum invocat, ad strepitum canalium tuorum, omnes undæ, & fluctus tui super me transferunt. Psalm. 42, 8. Imò haut secus videbatur, ac si à Deo derelictus esset, sicut clamore indicat. Matth. 17. v. 46.

Jonas ipse consilium suppeditabat, cum maris impetus invalesceret, ut mitterent se in mare, sic mare cessaturum dicens à violentiâ suâ, ut quoque factum est. Sic ipse Christus, in consilio SS. Trinitatis humanam se naturam assumpturum, & in eâ mortem passurum, simulque propitiationem facturum esse obtulit, pro totius mundi peccatis, quo maxima tempesta, & inquieti iræ divinæ fluctus sopirentur, sicut & factum. Justificati enim fide, pacem habemus cum Deo per Christum, Rom. 5. v. 1. Taliter expediebat, ut unus moreretur homo pro populo, & non tota gens periret. Joh. 11. v. 50.

Jonas tribus diebus & tribus noctibus erat in ventre ceti: Sic quoque Christus tribus diebus & tribus noctibus fuit in corde terræ. Die enim parasceves, sive Veneris vesperi, ante Solis occasum, mortuus & sepultus est: Per integrum Sabbathum quievit in sepulchro: sequente tertio die cum ipso diluculo surrexit, juxta Scripturas, 1. Cor. 15. v. 4.

Jonas continuo abiit in Ninivem, è ventre Balænæ liberatus, ad prædicandum pœnitentiam, ut ei mandatum à Deo erat: Sic Christus statim post resurrectionem suam, Apostolos in munere Apostolico confirmavit & ablegavit, ad prædicandum in nomine suo, pœnitentiam & remissionem peccatorum, in omnes gentes. Luc. 24, 47. Sicut quoque iisdem cum in finem Spiritus Sanctus datus, & claves regni cœlorum conceditæ sunt, hisce verbis: Accipite Spiritum Sanctum; quorum remisistis peccata, remittuntur eis; & quorum retinueritis, retenta sunt, sicut audimus in prælecto Evangelio.

Cui absque ulteriori præloquio accingemus nos, ex eo pro instituti ratione consideraturi:

I. Ἀποστολολογίαν, sive *notitiam nostræ.*

II. Χριστολογίαν, sive *notitiam Christi.*

J. J.

Exegesis.

Nescio unde exordium sumam, hoc sunt hic doctrinarum necessariorum capita, inquit Chrysostomus, Caput V. Matthæi explicaturus. Sic & nos hic dicere possumus, quando uberrimam, quam hoc Evangelium suggerit, materiam consideramus. Sed compendium verborum facturi, ea duntaxat, quæ methodo nostræ inservient, proferemus, tractantes, *Notitiam nostræ*, ubi observamus

I. *Apostolorum metum*, fores enim clausæ erant, ubi discipuli congregati, idque propter metum Judæorum.

Nondum Apostoli obliti erant, quid Christo acciderat, in flagellatione, coronatione & crucifixione, ideò quæ emadmodum Piscator ictus sapit, ut in Proverbio est, ita &

Y

sibi

sibi metuebant, præsertim Domino ipsis prædicente: Non est servus major Domino suo, si me persecuti sunt, & vos persequentur. Joh. 15. v. 20.

Præterea per totam Hierosolymam fama vagabatur, ac si ipsi corpus Christi è sepulchro abstulissent, quò eum à mortuis resurrexisset, confirmare possent, sicut milites impii, à summo Pontifice pecuniam acceperant, & novellas has ubique divulgaverant. Matth. 28. v. 12. 13.

Præterea metum hunc ipsis incutit conscientia malæ voluntatis, quod à Domino suo tempore Passionis partim per abnegationem, partim per secessionem & fugam defecerant. Sap. 17. v. 10. 11.

Metum hunc in illis auxit, quod Dominus mulieribus se manifestaverat, ipsis adhuc neglectis, ex quo nihil colligere poterant aliud, quàm Dominum ipsis infensum esse, eosque parum curare.

Hic te velim probes, mi Christiane, annon & ipse nonnunquam tempore calamitatis, adeo meticulosum te exhibueris, homines plus metuendo, quàm in Deo confidendo: Procul dubio paucissimi sese hic immunes dicere poterunt, Est enim cor hominis dolosum & arumosi. Jer. 17. v. 9.

Dolosi sumus, quando prospero fortunæ flatu utimur, tum animam & corpus respectu Christi, & Evangelii ejus vili pendimus, sicut Petrus, Matth. 26. vers. 35. Sed quando nubes tribulationum insurgunt, ut Evangelii Confessores vitæ periclitentur, aut in Exilium mittantur, in tantam sæpè perturbationem conjicimur, ut quo nos vertere debeamus, ignoremus. Sed timor hic carnalis est, ideoque declinari debet. Non turbetur cor vestrum, ait Servator, Joh. c. 14. v. 1. & Salomo: Infortunio suo

impelletur impius, sperat autem justus in morte suâ. Prov. 14. v. 32.

O quàm sæpè animis cadimus, quando adversarii nostri adversus nos insurgunt! non attendentes. quod Deus dicit: Ego, ego ipse consolabor vos: quis tu, ut timeas ab homine mortali, & à filio hominis, quia quasi fœnum arefcet. Esa. 51. v. 12. At -- Excelsio excelsior est cultos: Eccles. 3. v. 7.

Magnas agant asturias,

Vadit Deus vias suas,

Manu sua retractans.

*Wann siehst du dich klügste greiffen an /
So gehst doch Gott ein ander Bahn /
Es steht in seinen Händen.*

Non aliter comparatum est nobiscum, quando calamitatis immergi sumus, & auxilium diu differtur. Sed innitendum est promissionibus divinis! exemplo Moïsi, Cum enim ad mare rubrum cum Israëlitis consisteret, & mors quasi ante oculos versaretur, hic fluctibus marinis assurgentibus, illic Pharaone cum exercitu eos persequente: State, ait, & videte salutem Domini, quam facturus est hodie. Exod. c. 14. v. 13. Sic David ab Absolone fugiens hoc perfrugium gerit, Psalm. 3. v. 4. Pl. 118. v. 12.

Cum Lutherus ab Imperatore Carolo V. ad Comitia Wormatiensia citatus esset, nonnullis amicis ipsum admonentibus, caveret sibi, ne idem accideret, quod Johanni Husio: Imperterritus dicebat: Quia citatus sum, eo pergam, licet tot Diaboli Wormatiæ essent, quot tegulæ sunt in tectis, & in itinere Egregium illum hymnum componebat: *Eine feste Burg ist unser Gott / eine gute Wehr und Waffen etc.*

Hodie ejusmodi Confessorum exiguus repe-

reperitur numerus. De plurimis affirmari potest, quod Christus de Phariseis: quod magis dilexerunt gloriam hominum, quam gloriam Dei, Joh. 12. vers. 43. Quia igitur ex imbecillitate carnis facile labi possumus, non sufficientes cogitare aliquid à nobisipsis, nedum perficere, 2. Cor. 3. v. 5. Ideò Deum oremus, ut spiritum letitiæ nobis reddat, & spiritu spontaneo confirmet, Psalm. 51. v. 14. ut nos instauret, confortet, roboret, fundet, 2. Petr. 5. v. 10. quo militemus bonam militiam, habentes fidem & bonam conscientiam, 1. Tim. 1. v. 18. tandemque finem fideli nostræ reportemus, salutem animarum. 1. Petr. 1. v. 9.

II. *Christi votum.* Si Christus cum iis juxta meritum agere voluisset, reprehensionem Christi omnes meruerant, omnes enim perfidià à Christo defecerant. Sed quoniam ex animo dolebant, quod rem tam male gessissent, ideò afflictis addere afflictionem non vult, sed potius consolatur eos, ajens: Pax vobis q. d. Nolite timere, quia non venio ut hostis, ad terrendum vos: sed affero potius pacem, tanquam fructum resurrectionis meæ, quòd cum Deo reconciliati sitis, nec mortem, Diabolum & infernum metuere debeatis.

Ecce! hoc nobile illud bonum est, quod Princeps pacis, Victor noster gloriosissimus, nobis è sepulchro attulit, & donavit, nempe spiritualis pax conscientie, quæ superat omnem sensum. Phil. 4. v. 7.

Terrena pax etiam donum Dei est:

- - optima rerum,

Quas homini novisse datum est.

Sed res est instabilis & periculosa, *instabilis,*

quia Diabolus nunquam quiescit, sed per organa semper classicum canit, & facile novam flammam incendere potest, juxta illud Poëtæ:

Interdum pax est, pacis fiducia nunquam. Ideoque habet nomen Abaddon h. e. perditio, Apoc. 9. v. 11. & coram eo gaudet inæror. Job. 41. v. 13.

Periculosa est terrena pax, quia eà facile abuti possumus, sicut Sodomitæ è felicitate tranquillitatis, in superbiam, & varias abominationes abierunt. Ezech. 16. v. 49.

Pax verò cum Deo, quam Christus resurrectione suâ nobis acquisivit. Est *constantissima*, Deus enim custodit veritatem in seculum, Psalm. 146. v. 6. Est *perfectissima*, Psalm. 34. v. 11. Est *saluberrima*, quâ conscientia tranquillatur. Psalm. 42. ult.

Hic examen institue tecum, mi Christiane, an & ipse paci semper operam dederis?

Filii hujus seculi, in familiari usu habent, ut clament, Pax, pax, nec tamen est pax, Esa. cap. 57. vers. 19. Quia enim in peccatis impiè pergunt, thesaurizant sibi iram in die iræ, & revelationis justii judicii Dei. Rom. 2. v. 5.

Quando Partes controvevertentes pacem inire volunt, intereà omnes offensiones cessent, necesse est, secus enim novis inimicitiis pax difficilior redditur: sic pacem per Christum nobis partam retinere non possumus, si cum impio mundo omnibus flagitiis nos contaminamus. Impiis enim non est pax. Esa. 18. v. ult.

Propterea inquiramus pacem, & persequamur eam, Psalm. 34. v. 15. primò, *respectu Dei*, ne voluntariè peccemus, e jusque iram in nos derivemus, nec crucem molestè feramus, sed voluntati ejus semper nos

subjiciamus cum Hiobo dicentes: Si bona suscepimus de manu Dei, mala quare non suscipiamus? Job. 2. v. 10. Deindè *respectu proximi*, si fieri potest, quod in vobis est, cum omnibus pacem habentes ait Apostolus, Rom. 12. v. 18. Matth. 5. v. 9.

Cum Josephus fratres suos dimitteret, ita instruat eos: ne rixemini in viâ, Gen. 45. v. 74.

Nos Christiani etiam inter nos invicem fratres & sorores sumus, & dum domi sumus in hoc corpore, peregrinamur à Domino, 2. Cor. 5. v. 6. Via in quâ ambulamus est cœnosa & lubrica, plena offendiculorum, ut facilè labi, aut comites nostros cœno inquinare possimus, idèo paci studeamus oportet, altero alterius onera portante, ut sic adimpleamur legem Christi, Gal. 6. v. 2. Bonum enim & jucundum est, fratres habitare in unum. Psalm. 133. v. 1. Rixosi verò non habent partem cum Christo, sed in inferno. Apoc. 21. v. 8.

III. *Clavium usum*, quas Christus Apostolis suis tradidit. Insufflavit enim & dixit ipsis: Accipite Spiritum Sanctum: quorum remiseritis peccata, remittuntur eis; & quorum retinueritis, retenta sunt.

Ex quo apparet, Apostolos eorumque Successores, qui sunt verbi ministri, geminam potestatem à Christo accepisse:

1. *Peccata remittendi*, omnibus nimirum iis, qui de admissis peccatis dolent, in Christiani credunt, & propositum vitæ emendandæ ceperunt, quod quoque tam verbis, quàm stipulatâ manu in confessione promittunt. Vocatur aliàs *clavis solvens*, quicquid enim Pastor ad hunc modum, in terris in nomine SS. Trinitatis solvit, in cœlo quoque solutum esse debet. Matth. 18. v. 18.

2. *Peccata retinendi*, iis nimirum, qui in peccatis praefractè perseverant, & dicunt: Nolumus audire te, Jerem. c. 44. vers. 16. his tenetur verbi minister, ratione officii, maledictionem Dei annunciare, eos pro qualitate delicti, à communione Christianorum excludere, & Satanæ tradere, sicut Paulus cum incestuoso ita egit, 1. Corinth. 5. vers. 5. vocatur aliàs *clavis ligans*, quicquid enim Ecclesiastes h. m. in nomine SS. Trinitatis ligaverit, in cœlo quoque ligatum erit: Matth. 18. v. 18.

Hic proba te, mi Christiane, utrum spiritualem hanc Ecclesia potestatem, quam DEUS ministris Ecclesie dedit, ratam habueris, eique obediens te subjeceris?

Quod clavem solventem attinet, nemo non eâ contentus est, & volupe est ex ore Ecclesiasticis audire verba illa lenifica: Confide fili, remittuntur tibi peccata tua, Matth. cap. 9. vers. 2. Sed clavis ligans filiis hujus seculi, fudes in oculis est.

Si rigorem primitivæ ecclesiæ usitatum respicimus, hodie vix umbram aliquam disciplinæ Ecclesiasticæ habemus. Tres enim distinctos gradus, quibus veteres pro qualitate delicti, usi fuerint, observamus.

Primus erat Aphorismus, quem suspensionem vocare possumus, ubi illi, qui in peccatis comprehendebantur, eaque agnoscere vel omittere nolebant, ab usu Sacræ Cœnæ, & patrinatûs officio excludebantur, &, si sine prævia penitentia morerentur, sine usitatis Christianorum ceremoniis sepeliebantur, ut

ut lignum, in quocunque loco ceciderit, effret, Eccles. 11. v. 3.

Secundus gradus erat *Carboreus*, quâ illi, qui sive in vita, sive in doctrinâ deliquerant, ab honorum gradu dejiciebantur, sive Clerici, sive in Magistratu constituti essent.

Tertius erat *Anathema*, ubi prorsus ab Ecclesiâ removebantur, nemine ipsos conversatione ulterius dignante, nemine cum ipsis cibum aut potum capiente, sed ex publico suggestu satanæ tradebantur.

Hoc ad eò rigorosè observatum fuit, ut etiam ipsis Principibus & Imperatoribus non pepercissent, sicut exemplum Ambrosii Theodosium Imperatorem, ob eadem civium Thessalonicensium, excommunicantis testatur.

Utraque clavis, est necessarius & utilissimus Ecclesiæ thesaurus, pro quo Deo sufficientes gratias agere non possumus. Verè enim perterritam Conscientiam vulgaris homo consolari nequit, licet verbo Dei eam erigere satagat: Clave solvente opus erit, quam Christus in solatium poenitentium ordinavit.

Præterea in Ecclesiâ offenduntur securi & præfracti homines, qui piis vehementer infensi, iisdem nocere student. Contra hos clavis ligans tutela & propugnaculum est probis, & nihilominus malis ipsis salutare remedium ad agnitionem peccatorum & vitæ emendationem, licet carni terribile & tædiosum sit, ut Luthers ait.

Genuini Christiani agnoscunt potestatem, quam Deus per Absolutionem hominibus communicavit, Matth. 9. v. 8. nec ludibrio habent, quando impoenitentibus ira Dei annunciat: sed metuunt, poenitentiam agentes ad exemplum Davidis, cui

poenitenti Propheta Nathan ait: Transtulit Dominus peccatum tuum, 2. Sam. 12. v. 9. 13.

Idem si fecerimus, & nos quoque gratiam consequemur, Rom. 14. v. 4.

De Secundo.

Pergemus nunc ad alteram partem, *per* *507. v. 10. v. 11. sive notitiam Christi* contemplaturi. Hic proponitur nobis in Evangelio præsentate:

1. *Tanquam opportunus letificator.* Apostoli congregati erant in concluso conclavi, pleni timoris & consternationis, interius ob malam conscientiam, quod à Domino adeò turpiter secesserant; exterius ob metum Pontificum, Seniorum, Scribarum & Phariseorum, qui denuò sævire incipiebant, quia Jesus Nazarenus è sepulchro resurrexerat: Sed circa vesperam, cum nox ingrueret, & timor maximus foret, Christus ipse accedit, præsentia suâ eodem exhilarans, ut præcedentis miseræ oblitus, ex animo gauderent, Christum à mortuis resurrexisse.

Hunc morem Christus adhuc hodiè respectu fidelium suorum observat, quos diu sæpe affligit, ut sperare teneantur, à custodia matutinâ, ad custodiam matutinam, psal. 130. v. 5. Ex improvise verò advenit & suppetias fert, ut omnes homines annuncient opus Dei, Psal. 46. v. 10.

Ideoq; *horas & moras* ejus æquo animo ferre debemus. Peculiare enim habet Calendarium, in quo dies, menses & hebdomades non ita numerat, ut nos, sed mille annos ante oculos ejus sunt, tanquam dies hefterna, quæ præterit, & custodia in nocte, Psal. 90. v. 4. Hinc est, quod crux nostra, ut ut longior, tantum punctum sive momentum sit, Esa. 54. v. 7.